

ธรรมนูญสุขภาพ เขตราชบุรีบูรณะ

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2568

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ឧទ្ទេសក៍សុខភាព

បេតនាម្បត្តិបូរណៈ

ឆ.ស. 2568

ธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ พ.ศ. 2568

บรรณาธิการอำนวยการ : กรุงเทพมหานคร

สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

กองบรรณาธิการ : ศูนย์วิชาการสุขภาวะเขตเมือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สำนักนโยบายสาธารณะเขตเมือง (สช.ม.)

สำนักสนับสนุนการพัฒนาระบบสุขภาพ (สำนัก 7) สสส.

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ

ศูนย์บริการสาธารณสุข 39 ราชบุรีบูรณะ

เขียน/เรียบเรียง : สุรศักดิ์ เครือหงษ์

วิกรม ศุขธน

นงศลักษณ์ ปาแก้ว

दनัยณัฐณ์ เนตรนิกร

จัดทำโดย : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

สนับสนุนการจัดพิมพ์ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

พิมพ์ครั้งที่ 1 : เมษายน 2569 จำนวน 500 เล่ม

พิมพ์ที่ : ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

ธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ

คำประกาศธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวด 5 กำหนดให้มี “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ” เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ โดยระบุให้ภาคีในระดับพื้นที่สามารถจัดทำ “ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่” เพื่อเป็นเครื่องมือและกลไกกำกับดูแลสุขภาวะของประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ/วิชาชีพ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ภายใต้ศักยภาพและบริบทของพื้นที่บนหลักการ การมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเอง ประกอบกับการประกาศใช้ “ธรรมนูญสุขภาพกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2563” ภายใต้แนวคิดสำคัญ คือ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจความเป็นธรรมในระบบสุขภาพ การลดความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีโดยมุ่งหวังให้เกิดสุขภาพในทุกมิติทั้งกาย จิต ปัญญา และสังคม แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานครทุกกลุ่มวัย

ธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ ฉบับนี้ เกิดจากความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานนโยบายสาธารณะเขตเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ศวม.มบส.) สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และที่สำคัญที่สุดคือพลังของประชาชนในเขตราชบุรีบูรณะที่ได้มาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กำหนดปัญหา และมองภาพอนาคตร่วมกัน ตลอดจนกระบวนการจัดทำ มีการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ไม่ว่า

จะเป็นข้อมูลสถานการณ์สุขภาพ ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและเวทีสาธารณะ ข้อมูลทั้งหมดนี้จึงถูกนำมาสรุปและกำหนดเป็น ข้อตกลงร่วม ที่ทุกภาคส่วนในเขตราชบุรีบูรณะยอมรับ และพร้อมที่จะขับเคลื่อนไปด้วยกัน

ธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ จึงเป็นเจตจำนง ข้อตกลง และพันธะร่วมกันของภาคี เครือข่าย ทุกภาคส่วนในเขตราชบุรีบูรณะ ทั้งชุมชน ประชาสังคม ภาคเอกชน และหน่วยราชการต่างๆ ที่มุ่งหวังให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่สภาวะที่ดีของชุมชนที่สอดคล้องกับ

- “Good health and Well-being” ถูกกำหนดให้เป็น 1 ใน 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่สหประชาชาติร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นวาระการพัฒนาระดับโลกที่ต้องบรรลุให้ได้ ภายในปี 2030 ซึ่งประเด็นนี้จัดอยู่เพื่อส่งเสริม “ชีวิตที่มีสุขภาพดีและสภาวะของทุกคนในทุกช่วงวัย” หรือ “สร้างหลักประกันการมีสุขภาพดีและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในช่วยวัย”

- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้มั่นคง ประชาชนมีความสุข

- ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565 ที่มุ่งสู่ระบบสุขภาพที่เป็นธรรม ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

- วิสัยทัศน์กรุงเทพมหานคร ที่มุ่งสู่การเป็น “กรุงเทพฯ เมืองน่าอยู่สำหรับทุกคน” ขับเคลื่อนผ่าน นโยบายกรุงเทพฯ 9 ดี คือ ปลอดภัยดี เดินทางดี สุขภาพดี สร้างสรรค์ดี สิ่งแวดล้อมดี บริหารจัดการดี เรียนดี โครงสร้างดี และเศรษฐกิจดี

- วิสัยทัศน์เขตเขตราชบุรีบูรณะ “บริการอย่างมีคุณภาพ ประสานสังคม ร่วมพัฒนา ปวงประชามีคุณภาพชีวิตที่ดี อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม”
- มติสมัชชากรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2567 ประกาศให้มีการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตให้ครบ 50 เขต ภายในปี พ.ศ. 2569 ซึ่งจะเป็นทิศทางสำคัญในการพัฒนาระบบสุขภาพพื้นที่
- ธรรมนูญสุขภาพเขตเขตราชบุรีบูรณะ ได้รับความเห็นชอบโดยฉันทมติ ในการประชุมสมัชชาสุขภาพเขตเขตราชบุรีบูรณะ เมื่อวันที่ ประกาศ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 แล้วจึงขอประกาศให้ธรรมนูญสุขภาพเขตเขตราชบุรีบูรณะท้ายประกาศนี้ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ

สารบัญ

	หน้า
คำประกาศธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ	ก
สารบัญ	ง
เกริ่นนำ	1
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	4
ส่วนที่ 2 ศักยภาพและต้นทุน	10
ส่วนที่ 3 นิยามศัพท์	11
หมวดที่ 1 การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	19
หมวดที่ 2 ด้านสุขภาพ และการบริการสาธารณสุข	21
หมวดที่ 3 ด้านการศึกษา	22
หมวดที่ 4 ด้านสิ่งแวดล้อม	23
หมวดที่ 5 ด้านเศรษฐกิจ	24
หมวดที่ 6 ด้านสังคม	25
หมวดที่ 7 การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ	26
ภาคผนวก	27

ธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ

เกริ่นนำ

การดำเนินงานพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ: การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์สุขภาพ และกระบวนการจัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้เข้าร่วมประชุมกับเขตราชบุรีบูรณะเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพของเขตราชบุรีบูรณะ สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ โดยมีคณะทำงานจากศูนย์วิชาการสุขภาวะเขตเมืองมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ศวม.มบส.) ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการ โดยมีผู้เข้าร่วมมากกว่า 50 คน

การประชุมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดธรรมนูญสุขภาพในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเขตราชบุรีบูรณะได้ร่วมกันมองภาพอนาคตของชุมชนผ่านการระดมความคิดเห็นในลักษณะของ “ภาพฝัน” หรือเป้าหมายร่วมกันของชุมชน ซึ่งถือเป็นกระบวนการสร้างความเป็นเจ้าของในด้านสุขภาพและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ในเวทีประชุม คณะทำงาน ศวม.มบส. ได้อธิบายหลักการและกระบวนการจัดทำธรรมนูญสุขภาพระดับเขต พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การระดมสถานการณ์ปัญหาสุขภาพที่สำคัญของพื้นที่ และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นดังกล่าว ถือเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีคุณค่า ซึ่งจะถูกนำไปประมวลร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ เช่น ข้อมูลจากหน่วยงานด้านสาธารณสุข สถิติด้านประชากร ข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

และข้อมูลวัฒนธรรมชุมชน เพื่อนำไปสังเคราะห์และจัดทำเป็น (ร่าง) ธรรมนูญสุขภาพของเขตราชบุรีบูรณะต่อไป

ทั้งนี้ การดำเนินการจัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพจะอ้างอิงกรอบแนวคิดจาก “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3” ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญของระบบสุขภาพแบบองค์รวม การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และการเคารพในบริบททางสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของชุมชน ควบคู่กับการใช้เครื่องมือการสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม โดยอิงทั้งจากองค์ความรู้ทางวิชาการ และองค์ความรู้จากชุมชน

ลำดับขั้นตอนการดำเนินงานโดยสังเขป

1. การเตรียมความพร้อม

- ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่และภาคประชาชน
- ออกแบบและพัฒนาเครื่องมือการเก็บข้อมูล
- วางแผนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีเครือข่าย

2. การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์สุขภาพ

- ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดธรรมนูญสุขภาพ
- สร้างวิสัยทัศน์ร่วมของชุมชน (ภาพฝัน/เป้าหมายร่วม)
- ระดมข้อมูลสถานการณ์สุขภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขจากประชาชนในพื้นที่

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

- ประมวลข้อมูลจากเวทีประชุมร่วมกับข้อมูลเชิงสถิติและข้อมูลบริบทของพื้นที่
- วิเคราะห์ประเด็นสำคัญด้านสุขภาพและปัจจัยสังคมที่เกี่ยวข้อง

4. การจัดทำ (ร่าง) ธรรมนูญสุขภาพ

- สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อออกแบบแนวทางการพัฒนาและมาตรการทางสุขภาพในพื้นที่

- จัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพที่สอดคล้องกับบริบทของเขตราชภัฏบรณะ
5. การจัดเวทีพิจารณา (ร่าง) ธรรมนูญสุขภาพ

- นำเสนอร่างธรรมนูญฯ ต่อประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็น
- ปรับปรุงร่างฯ ตามข้อเสนอแนะ และประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพเขตราชภัฏบรณะอย่างเป็นทางการ

กระบวนการทั้งหมดนี้ยึดหลักการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โปร่งใส และเคารพต่อวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีและยั่งยืนให้กับประชาชนในเขตราชภัฏบรณะผ่านพลังของการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ

คณะทำงานจากศูนย์วิชาการสุขภาวะเขตเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ศวม.มบส.) ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการประชุมร่วมกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเขตราชภัฏบรณะ ทั้งนี้ คณะทำงานได้จัดทำและเสนอข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งสะท้อนปัญหา ความต้องการและศักยภาพของชุมชนเขตราชภัฏบรณะ เพื่อนำไปใช้เป็นฐานในการจัดทำ (ร่าง) ธรรมนูญสุขภาพ โดยข้อมูลที่ได้นี้สามารถ แบ่งออกได้เป็นหัวข้อหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่

1

ข้อมูลทั่วไป

สภาพทางภูมิศาสตร์

เขตราชบุรีบูรณะมีพื้นที่ 15.782 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตข้างเคียง ดังนี้

- **ทิศเหนือ** ติดต่อกับเขตธนบุรี เขตบางคอแหลม และเขตยานนาวา มีคลองดาวคะนอง และแนวกิ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นแบ่งเขต
- **ทิศตะวันออก** ติดต่อกับอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีแนวกิ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองบางฟิ่งเป็นเส้นแบ่งเขต
- **ทิศใต้** ติดต่อกับเขตทุ่งครุ มีลำรางสาธารณะ คลองแจรงร้อน ลำรางสาธารณะ คลองข้างโรงเรียนขจรโรจน์ คลองราชบุรีบูรณะ คลองตาเทียบ และลำรางสาธารณะเป็นเส้นแบ่งเขต
- **ทิศตะวันตก** ติดต่อกับเขตจอมทอง มีคลองกอไผ่ขวด คลองยายจำปี คลองบางปะแก้ว และ ถนนสุขสวัสดิ์เป็นเส้นแบ่งเขต

จากภาพแสดงให้เห็นลักษณะของพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะโดยมีพื้นที่ 15.782 ตารางกิโลเมตรแบ่งพื้นที่ปกครองออกเป็น 2 แขวง คือแขวงราชบุรีบูรณะ จำนวน 6.716 ตารางกิโลเมตร และแขวงบางปะกอก จำนวน 9.066 ตารางกิโลเมตร มีประชากรตามทะเบียนบ้าน เพศชาย จำนวน 35,551 คน เพศหญิง จำนวน 39,178 คน รวมทั้งสิ้น 74,729 คน (ข้อมูล ณ 31 มีนาคม 2568) ชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564 จำนวน 28 ชุมชน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ จำนวน 6 โรงเรียน

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของเขตราชบุรีบูรณะเป็นที่ราบลุ่ม แต่เดิมมีเรือกสวนเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูก เช่น ปลูกส้ม มะพร้าว ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าได้เข้ามาสู่ท้องถิ่นมากขึ้น พื้นที่บางส่วนได้เปลี่ยนแปลงเป็นที่พักอาศัย บางส่วนก็กลายเป็นโรงงานอุตสาหกรรมและโกดังสินค้า

การคมนาคม

แต่เดิมการคมนาคมใช้ทางน้ำได้ทางเดียว การเดินทางภายในท้องที่ใช้เรือพาย เรือแจว หรือเรือยนต์ติดต่อกัน เพราะถนนยังไม่มี ราษฎรจะมาติดต่อกับอำเภอก็ต้องมาทางเรือ ทั้งการนำผลไม้หรือของสวนออกขายแถวปากคลองตลาดหรือถนนตกก็ไปทางเรือ ปัจจุบันด้านการคมนาคมเจริญขึ้น มีถนนหนทางไปมาสะดวกขึ้นมีถนนที่สำคัญ และมีจำนวนซอยต่าง ๆ ดังนี้

- ถนนสายหลัก มี 3 สาย คือ 1) ถนนสุขสวัสดิ์ 2) ถนนราชบุรีบูรณะ 3) ถนนประชาอุทิศ

- ถนนสายรอง มี 3 สาย คือ 1) ถนนราษฎร์พัฒนา 2) ถนนสุขสวัสดิ์ 13
- 3) ถนนจอมทอง-บูรณะ
- คลองที่สำนักการระบายน้ำดูแล มีจำนวน 5 คลอง
- คลองที่สำนักงานเขตดูแล มีจำนวน 24 คลอง
- ลำกระโดงที่สำนักงานเขตดูแล มีจำนวน 10 ลำกระโดง

พื้นที่สีเขียว

มีพื้นที่สีเขียว 9 ประเภท จำนวน 72 แห่ง คิดเป็นพื้นที่ 881 ไร่ 3 งาน 21.47 ตารางวา หรือคิดเป็น 1,410,885.88 ตารางเมตร

เศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง และเกษตรกรรมบางส่วน

การเกษตรกรรม การทำสวนเป็นอาชีพที่สำคัญของชาวราษฎร์บูรณะ มาแต่เดิม แต่เนื่องจากปัจจุบันความเจริญได้เข้ามาสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ประกอบกับสถานะแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการเกษตรกรรม เช่น เกษตรกรประสบปัญหา น้ำเค็ม เป็นต้น ชาวราษฎร์บูรณะจึงขายที่ดินเพื่อสร้างบ้านจัดสรร หรือทำโรงงาน อุตสาหกรรม ทำให้การประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง เพื่อแก้ไขปัญหา ดังกล่าว ทางราชการจึงส่งนักวิชาการไปแนะนำในการประกอบอาชีพการเกษตร การแก้ไขปัญหาศัตรูพืช และการจัดทำประตูกั้นน้ำเค็ม

การอุตสาหกรรม แต่เดิมที่ดินในบริเวณเขตราษฎร์บูรณะมีราคาถูก จึงมีผู้มาลงทุนซื้อที่ดินสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก มีโรงงาน อุตสาหกรรมตั้งแต่ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในท้องที่แขวงบางปะกอกและแขวงราษฎร์บูรณะ มีจำนวนสถานประกอบกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประมาณ 907 แห่ง

การศึกษา

มีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน
- โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำนวน 2 โรงเรียน
- โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
จำนวน 1 วิทยาลัย
- โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
จำนวน 15 โรงเรียน

ศูนย์บริการสาธารณสุข

1. ศูนย์บริการสาธารณสุข 39
2. ศูนย์บริการสาธารณสุข 58 ล้อม-พิมเสน ฟักอุดม

ชุมชนในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะ

มี 28 ชุมชน ดังนี้

1. แขวงราชบุรีบูรณะ มี 16 ชุมชน
2. แขวงบางปะกอก มี 12 ชุมชน

การวิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะเพื่อการจัดทำ ธรรมนูญสุขภาพ

การวิเคราะห์สถานการณ์พื้นที่เขตราชบุรีบูรณะเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำธรรมนูญสุขภาพ จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นที่มีผลกระทบต่อสุขภาวะของประชาชนในเชิงระบบ ทั้งในด้านกายภาพ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และโครงสร้างบริการสาธารณะ โดยเขตราชบุรีบูรณะเป็นพื้นที่เมืองฝั่งธนบุรี ประกอบด้วย 2 แขวง ได้แก่ แขวงราชบุรีบูรณะและแขวงบางปะกอก มีชุมชนหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่ชุมชนดั้งเดิม ชุมชนริมแม่น้ำ ชุมชนเมือง ไปจนถึงพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ ลักษณะทางกายภาพที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา แม้จะเอื้อต่อการประกอบอาชีพและการพัฒนาพื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจ แต่ก็แฝงด้วยความเสี่ยงจากปัญหาน้ำท่วมและมลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรมและโกดังสินค้า ซึ่งตั้งกระจุกตัวในหลายพื้นที่และอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ เสียง น้ำ และสุขภาพของประชาชนในระยะยาว

ในด้านทุนทางสังคม เขตราชบุรีบูรณะ มีแหล่งศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์หลายแห่ง โดยเฉพาะวัดราชบุรีบูรณะ ซึ่งมีความสำคัญทั้งในเชิงประวัติศาสตร์และความผูกพันทางจิตใจของประชาชน สะท้อนถึงศักยภาพในการพัฒนาเครือข่ายชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมเป็นฐาน ซึ่งเป็นจุดแข็งสำคัญในการส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจและจิตวิญญาณ ขณะเดียวกันพื้นที่ยังมีสถานศึกษาในสังกัดหลายหน่วยงาน ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่เรียนรู้ด้านสุขภาพและเป็นกลไก สร้างสุขภาวะในกลุ่มเด็กและเยาวชนได้

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เขตราชบุรีบูรณะมีหน่วยงานสนับสนุนการให้บริการสาธารณะอย่างครบถ้วน ทั้งโรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข 2 แห่ง สถานีดับเพลิงและกู้ภัย สถานสงเคราะห์เด็ก หน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ ซึ่งหากได้รับการประสานความร่วมมืออย่างเป็นระบบ จะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการจัดการสุขภาพเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ด้วยความหลากหลายของรูปแบบชุมชนและกิจกรรมในพื้นที่ การจัดทำธรรมนูญสุขภาพในเขตราชบุรีบูรณะจำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ภาควิชาการ ภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะกลไกในระดับชุมชนที่มีความเข้าใจบริบทเฉพาะของพื้นที่ และสามารถเสนอแนวทางการจัดการปัญหาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพและวัฒนธรรมของท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ การกำหนดแนวทางการพัฒนาสุขภาพที่สอดคล้องกับบริบทจริงและเกิดผลอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ส่วนที่

2

ศักยภาพและต้นทุน

สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ มีการดำเนินการพัฒนาชุมชนและสังคม ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัย และคุณภาพชีวิต เช่น การส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชน การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำชุมชน องค์การ ชุมชนและเครือข่ายชุมชน การพัฒนาสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยการจัดให้มี องค์กรประชาชนในรูปแบบคณะกรรมการชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนและ จัดตั้งสหกรณ์ ชุมชน กองทุนพัฒนาชุมชน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การปรับปรุงชุมชน การรื้อย้ายชุมชน การประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อจัดหา ที่อยู่อาศัยชั่วคราว การส่งเสริมอาชีพ การจัดหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต การดำเนินการ เกี่ยวกับยาเสพติด การสงเคราะห์สตรี ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ประสบภัย การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิการและส่งเสริมความประพฤติเด็ก การควบคุม ดูแลการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กและสถาน สงเคราะห์ ศูนย์เยาวชน ห้องสมุด บ้านหนังสือ ศูนย์กีฬา และลานกีฬา การดำเนินการเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุและคนพิการ การให้บริหาร และจัดกิจกรรมนันทนาการด้านดนตรี กีฬา ห้องสมุด ฯลฯ งานสภา เยาวชนเขต การอนุรักษ์ส่งเสริม เผยแพร่ ฟื้นฟู บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงาม ของท้องถิ่น งานสภาวัฒนธรรมเขต งานพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น การส่งเสริม การท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การสนับสนุนและประสาน การดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายด้านวัฒนธรรม นันทนาการ และท่องเที่ยว การให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการเกษตรและสภาพแวดล้อมเพื่อการเกษตร การดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรและ หน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

นิยามศัพท์

ธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ หมายถึง กรอบ แนวทาง กติกา หรือข้อตกลงร่วมกัน เกี่ยวกับภาพอนาคตของระบบสุขภาพที่พึงประสงค์ ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้จริงหรือทิศทางในการพัฒนาสุขภาพโดยรวม เริ่มตั้งแต่ การส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟื้นฟู เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตราชบุรีบูรณะ ซึ่งได้ร่วมกันและเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการสื่อสารและผลักดันไปสู่การปฏิบัติต่อประชาชนในเขตราชบุรีบูรณะ มีการติดตามประเมินผลทบทวนและปรับปรุงใหม่ร่วมกัน

ประชาชนในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะ หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะทุกเพศวัย

ชุมชน หมายถึง บริเวณที่มีกลุ่มคนอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกัน และชุมชนตามกฎหมายอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะที่สามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้ตามความสนใจ ความต้องการ โดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อต่าง ๆ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สุขภาพ หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม เชื่อมโยงกันอย่างสมดุล มิใช่เพียงการปราศจากโรคหรือความพิการเท่านั้น ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550

สุขภาพะ หมายถึง ภาวะที่บุคคล ครอบครัว และชุมชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ มีความปลอดภัย มีความมั่นคง และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา

ระบบสุขภาพ หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถานบริการสาธารณสุข เศรษฐกิจ การศึกษา สิ่งแวดล้อม และนโยบายสาธารณะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

ธรรมนูญสุขภาพ หมายถึง กรอบ ข้อตกลง กติกา หรือแนวทางร่วมกันของประชาชนและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาสุขภาพของชุมชน โดยเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาสุขภาพในพื้นที่

สุขภาพชุมชน หมายถึง สภาวะสุขภาพของคนในชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตร่วมกันของคนในพื้นที่

การสร้างเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเพิ่มความสามารถในการดูแลและควบคุมปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของตนเองและชุมชน เพื่อนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดี

การป้องกันโรค หมายถึง การดำเนินการเพื่อลดโอกาสการเกิดโรค ความเจ็บป่วย หรือภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน

การฟื้นฟูสุขภาพ หมายถึง การดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยหรือผู้ที่มีข้อจำกัดทางสุขภาพให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตได้ใกล้เคียงปกติ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม

คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมตามสภาพพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งด้านสุขภาพ รายได้ การศึกษา ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และความสัมพันธ์ทางสังคม

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์วิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือผลประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งตามระเบียบหรือกฎหมายของกรุงเทพมหานคร

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการคิด เสนอความคิดเห็น ตัดสินใจ ดำเนินกิจกรรม ติดตาม และประเมินผล การพัฒนาชุมชนและสุขภาพของพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ

ประชาคม หมายถึง กระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เสนอปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดข้อตกลงร่วมกันของสังคม

ภาคีเครือข่าย หมายถึง หน่วยงาน องค์กร กลุ่มบุคคล หรือเครือข่ายต่าง ๆ ที่ร่วมมือกันดำเนินงานเพื่อพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

กลุ่มเปราะบาง หมายถึง กลุ่มประชาชนที่มีความเสี่ยงต่อการเข้าถึงบริการ หรือการได้รับผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ หรือสุขภาพมากกว่าคนทั่วไป เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้มีรายได้น้อย และผู้ด้อยโอกาส

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป ตามพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง หมายถึง บุคคลที่มีข้อจำกัดด้านร่างกาย หรือสุขภาพ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองหรือเดินทางได้ตามปกติ จำเป็น ต้องได้รับการดูแลต่อเนื่องจากครอบครัวหรือบุคลากรด้านสุขภาพ

สุขภาพจิต หมายถึง สภาวะทางจิตใจและอารมณ์ที่สามารถดำรงชีวิตได้ อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการปรับตัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ อย่างมีความสุข

ปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ หมายถึง ปัจจัยหรือพฤติกรรมที่เพิ่มโอกาส การเกิดโรคหรือปัญหาสุขภาพ เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การขาด การออกกำลังกาย มลพิษ หรือความเครียด

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิต สุขภาพ และ คุณภาพชีวิต

มลพิษ หมายถึง ของเสีย สารเคมี ฝุ่นควัน เสียง กลิ่น หรือสิ่งปนเปื้อน ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน

ฝุ่นละออง PM2.5 หมายถึง ฝุ่นขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ที่สามารถเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจและกระแสเลือด ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยเฉพาะโรคทางเดินหายใจและโรคหัวใจ

ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของเหลือใช้หรือวัสดุที่ถูกทิ้งจากกิจกรรมของมนุษย์ ทั้งจากครัวเรือน ชุมชน ตลาด และสถานประกอบการ

การคัดแยกขยะ หมายถึง การแยกประเภทของขยะก่อนนำไปกำจัด หรือรีไซเคิล เพื่อช่วยลดปริมาณขยะและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

พื้นที่สีเขียว หมายถึง พื้นที่ที่มีต้นไม้ พืชพรรณ หรือธรรมชาติ ซึ่งช่วยส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ลดมลพิษ และเป็นพื้นที่พักผ่อนของประชาชน

ความมั่นคงทางอาหาร หมายถึง ภาวะที่ประชาชนสามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการอย่างต่อเนื่อง

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่เกิดจากการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคภายในชุมชน เพื่อสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้คนในพื้นที่

หนี้สินครัวเรือน หมายถึง ภาระทางการเงินของครอบครัวที่เกิดจากการกู้ยืมหรือการผ่อนชำระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

สวัสดิการชุมชน หมายถึง ระบบการช่วยเหลือดูแลกันภายในชุมชน เช่น กองทุนชุมชน การช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ หรือผู้ประสบภัย

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การเรียนรู้ที่บุคคลสามารถเลือกเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ จากประสบการณ์ สื่อ บุคคล หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยไม่จำกัดรูปแบบหรือสถานที่

การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลที่เกิดขึ้นได้ทุกช่วงวัย เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง

เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต การสื่อสาร และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งถูกนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงาน

ข่าวปลอม หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร หรือเนื้อหาที่ถูกเผยแพร่โดยบิดเบือนจากข้อเท็จจริง จนอาจทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจผิดหรือได้รับผลกระทบ

ยาเสพติด หมายถึง สารหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งหากใช้โดยไม่ถูกต้องจะก่อให้เกิดการเสพติดและส่งผลเสียต่อสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และสังคม

อบายมุข หมายถึง พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อสุขภาพ ชีวิต ทรัพย์สิน และสังคม เช่น การพนัน การดื่มสุรา และการใช้สารเสพติด

อาชญากรรม หมายถึง การกระทำที่ผิดกฎหมายและส่งผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน

นันทนาการ หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนทำในเวลาว่างเพื่อการพักผ่อน ความเพลิดเพลิน การออกกำลังกาย หรือการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว และชุมชน

ทุนทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความไว้วางใจ และเครือข่ายทางสังคมที่ช่วยให้คนในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเข้มแข็ง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ความเชื่อ ทักษะ และวิถีปฏิบัติ ที่สั่งสมและถ่ายทอดกันภายในชุมชน ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์และวัฒนธรรม ของท้องถิ่น

ชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา หมายถึง ชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณแนวแม่น้ำเจ้าพระยาในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะ ซึ่งมีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กับแม่น้ำและระบบคมนาคมทางน้ำ

พื้นที่อุตสาหกรรม หมายถึง พื้นที่ที่มีโรงงาน โกดังสินค้า หรือสถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งอยู่ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การจ้างงาน รวมถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

สถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หมายถึง สถานประกอบการที่อาจก่อให้เกิดมลพิษ กลิ่น เสียง ฝุ่น ควัน น้ำเสีย หรือผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

คลองสาธารณะ หมายถึง คลองหรือแหล่งน้ำสาธารณะที่ประชาชนใช้ร่วมกันเพื่อการระบายน้ำ การสัญจร และการใช้ประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน

น้ำท่วมชุมชน หมายถึง สถานการณ์ที่น้ำเอ่อล้นเข้าท่วมพื้นที่อยู่อาศัย ถนน หรือพื้นที่สาธารณะ ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต สุขภาพ และเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่

ชุมชนเมือง หมายถึง ชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น มีสิ่งปลูกสร้าง ถนน ระบบคมนาคม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจจำนวนมาก

การพึ่งพาตนเองของชุมชน หมายถึง ความสามารถของประชาชน และชุมชนในการร่วมกันจัดการปัญหา ดูแลสุขภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิต ของตนเอง โดยใช้ทรัพยากรและความร่วมมือภายในพื้นที่เป็นสำคัญ

เครือข่ายสุขภาพชุมชน หมายถึง การรวมตัวของประชาชน อาสาสมัคร หน่วยงาน และองค์กรในพื้นที่ เพื่อร่วมกันดำเนินงานด้านสุขภาพ การเฝ้าระวัง โรค และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน

อาสาสมัครสาธารณสุข หมายถึง ประชาชนที่สมัครใจเข้ามาช่วยเหลืองาน ด้านสุขภาพ การให้ความรู้ และการประสานงานด้านสาธารณสุขในชุมชน โดยทำงานร่วมกับหน่วยบริการสุขภาพในพื้นที่

วิถีชีวิตชุมชนดั้งเดิม หมายถึง รูปแบบการดำรงชีวิต ความสัมพันธ์ และวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ที่สืบทอดต่อเนื่องกันมา เช่น การอยู่อาศัย ริมคลอง การค้าขายชุมชน และการพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชน

แหล่งเรียนรู้ชุมชน หมายถึง สถานที่หรือกิจกรรมภายในพื้นที่ที่ประชาชน สามารถเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ร่วมกัน เช่น วัด ศูนย์เยาวชน ห้องสมุด บ้านหนังสือ หรือศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน

เมืองสุขภาวะ หมายถึง เมืองที่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และบริการสาธารณะอย่างเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัย และมีสุขภาวะที่ยั่งยืน

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน มีการสร้างแกนนำชุมชน ชมรมต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ร่วมออกแบบเพื่อพัฒนา เขตราชภัฏวชิรฯ

ข้อ 2 ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาสุขภาวะ ของประชาชนในพื้นที่ เขตราชภัฏวชิรฯ

มาตรการ

ข้อ 1 สำนักงานเขตมีแผน นโยบายเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาสุขภาวะ และประชาสัมพันธ์แผน นโยบาย ให้ประชาชน ในพื้นที่เขตราชภัฏวชิรฯ รับทราบ

ข้อ 2 สร้างแกนนำ หรือ ชมรมด้านสุขภาวะในชุมชนทุกชุมชน ที่เป็น กลุ่มเด็กเยาวชน วัยรุ่น วัยทำงาน วัยสูงอายุและกลุ่มเปราะบาง ให้มีส่วนร่วม ในดำเนินงานด้านสุขภาวะในระดับชุมชนและระดับเขต โดยการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วน

ข้อ 3 สำนักงานเขตควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันของตัวแทนชุมชน ที่อาศัยอยู่ ในเขตราชภัฏวชิรฯอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

ข้อ 4 ในการจัดประชุมต่าง ๆ ต้องมีตัวแทนของประชาชนในชุมชน เข้าร่วมประชุมด้วย

ข้อ 5 สำนักงานเขตควรจัดให้มีการประชุมตัวแทนแกนนำ เพื่อเป็นตัวแทน ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตราชภัฏวชิรฯ

ข้อ 6 ในแต่ละปีสำนักงานเขตควรมีการจัดประชุมประชาคม เพื่อทำแผนพัฒนาเขตในปีถัดไป

ข้อ 7 ในระดับเขต ควรมีการประชุมร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีเครือข่าย เพื่อพูดคุยในประเด็นการพัฒนาสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะ

ข้อ 8 ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือในการส่งเสริมให้ประชาชนดูแลสุขภาพ โดยการยึดหลักการพึ่งพาตนเอง

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 ประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏบุรีรัมย์ทุกเพศทุกวัย และกลุ่มเปราะบาง ได้รับบริการด้านสาธารณสุขในการดูแล การส่งเสริม ป้องกัน รักษาฟื้นฟู อย่างทั่วถึง

มาตรการ

ข้อ 1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงสถานบริการทางสาธารณสุขของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานการบริการสาธารณสุขที่มีความปลอดภัยต่อประชาชน มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และสร้างความประทับใจให้กับประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏบุรีรัมย์

ข้อ 2 มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพ และสุขภาวะ การเข้าถึงสิทธิการรักษาต่าง ๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏบุรีรัมย์อย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้สอดคล้องกับแผนสุขภาพชุมชนในระดับเขตราชภัฏบุรีรัมย์

ข้อ 3 จัดให้มีการกำกับติดตามกลุ่มผู้ป่วยและผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

ข้อ 4 สนับสนุน ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตให้แก่ประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏบุรีรัมย์ทุกช่วงวัย ทั้งบุคลากรในการให้ความรู้ และสถานที่ในการออกกำลังกาย

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 ประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏวไลยอลงกรณ์ได้รับการศึกษาทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึง รวมทั้งการศึกษาตามความต้องการตามหลักการศึกษาระดับพื้นฐานและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

ข้อ 2 มีการสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส รวมทั้งงบประมาณสนับสนุนในเรื่องของโรงเรียนผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน

มาตรการ

ข้อ 1 มีการสร้างระบบ กลไก และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ช่องทางในการสนับสนุนการศึกษา แหล่งทุนการศึกษา

ข้อ 2 ภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนระบบอินเทอร์เน็ตในชุมชน เพื่อสนับสนุนการศึกษาให้เท่าทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง

ข้อ 3 สนับสนุนการเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยีเพื่อให้เท่าทันต่อมิถุนาชีพ

ข้อ 4 มีการให้ความรู้เรื่องการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อการป้องกันการเกิดผลกระทบจากการใช้สื่อเทคโนโลยีไม่พึงประสงค์

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องในการจัดการสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะ

ข้อ 2 ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการของเสีย มลพิษต่าง ๆ ที่เกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษ

ข้อ 3 ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับคูคลอง ขยะมูลฝอย รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

มาตรการ

ข้อ 1 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนรู้จักวิธีการคัดแยก และกำจัดขยะในครัวเรือนได้อย่างถูกต้อง

ข้อ 2 ทุกคนในชุมชนช่วยกันรักษาและดูแลแหล่งน้ำสาธารณะ ขุดลอกคูคลอง เพื่อป้องกันน้ำเสียและการระบายน้ำ

ข้อ 3 คนในชุมชนช่วยกันรักษาและดูแลถนนปลอดฝุ่น รวมทั้งไฟส่องสว่างให้เพียงพอกับพื้นที่เสี่ยง

ข้อ 4 มีการจัดการเรื่องสัตว์เลี้ยว สุนัขและแมวจร แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 ประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏบุรีรัมย์มีอาชีพ ทุกครัวเรือนปราศจากหนี้สิน มีความรู้และทักษะในการเก็บออม

ข้อ 2 เขตราชภัฏบุรีรัมย์มีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า พัฒนาผลิตภัณฑ์ในการประกอบอาชีพ

มาตรการ

ข้อ 1 สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องในการอบรมให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏบุรีรัมย์เกี่ยวกับการออมเงิน การจัดสวัสดิการชุมชน การบริหารทางการเงิน ส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนมีการจัดทำบัญชี ครัวเรือน

ข้อ 2 จัดโครงการฝึกอาชีพ พัฒนาทักษะฝีมือ พัฒนาผลิตภัณฑ์และมีการรวมกลุ่มอาชีพ รวมถึงส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริม เพื่อสนับสนุนการมีงานทำของประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏบุรีรัมย์ และแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือน

ข้อ 3 จัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชน เช่น การเพิ่มพื้นที่ตลาดเพื่อขายของ ตลาดนัดชุมชน

ข้อ 4 สนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ ส่งเสริมการตลาดแบบออนไลน์ มีการจัดงานแสดงสินค้าของชุมชน

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 ชุมชนปราศจากแหล่งมั่วสุมและปัญหายาเสพติด ประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏบูรณะตระหนักถึงโทษที่ได้รับจาก ยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการเสพ หรือการขาย

ข้อ 2 ประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏบูรณะได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน

มาตรการ

ข้อ 1 เสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่เขตราชภัฏบูรณะ ช่วยกันสอดส่องดูแลเพื่อเฝ้าระวังภัยจากอาชญากรรม อบายมุข และยาเสพติด ในชุมชน

ข้อ 2 การทำความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการและชุมชนในการ กำกับดูแล ระแวดระวัง เกี่ยวกับสิ่งเสพติดในพื้นที่เสี่ยงภายในเขต รวมทั้ง การทะเลาะวิวาท

ข้อ 3 จัดกิจกรรมเสริมสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหายาเสพติด ในชุมชน ตระหนักถึงโทษที่ได้รับจากยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็น การเสพ หรือการขาย

ข้อ 4 จัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์และความปรองดองให้เกิดขึ้นทั้งในครอบครัว และชุมชน

การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะรับทราบ และปฏิบัติร่วมกันในการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ

ข้อ 2 มีระบบ และกลไก ที่ประชาชนในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะจะนำ ธรรมนูญสุขภาพไปสู่การปฏิบัติ

มาตรการ

ข้อ 1 ประชาชนในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะรับทราบและนำธรรมนูญสุขภาพ ไปปฏิบัติร่วมกัน

ข้อ 2 สำนักงานเขตส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกครัวเรือนเข้าถึง ธรรมนูญสุขภาพ เป็นแนวทางในปฏิบัติเพื่อการมีสุขภาวะที่ดีและความสุขสงบ ของประชาชนในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะ

ข้อ 3 ประชาชนในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะมีการประชุมร่วมกันตาม ความเหมาะสม เพื่อทบทวนการปฏิบัติตามธรรมนูญสุขภาพ

ข้อ 4 สำนักงานเขตมีการติดตามผลการนำธรรมนูญสุขภาพไปใช้

ภาคผนวก

การจัดทำและประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร

บันทึก

[illegible]

บันทึก

[illegible]

บันทึก

[illegible]

บันทึก

[illegible]

บันทึก

[illegible]

สำนักงานคณะกรรมการ
อาหารและยา

สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การส่งเสริมสุขภาพ

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

สำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ
"สุขภาพดี...ชีวิตดี...ประเทศไทย"

